Market Talks
مرکز آموزش

کریپتو · مبتدی · درس ۱۳ از ۱۵

چه چیزی قیمت کریپتو را حرکت می‌دهد

نیروهای اصلی پشت حرکت‌های بزرگ کریپتو: عرضه، جریان پول، نرخ بهره و دلار، اهرم، احساسات بازار و اخبار، و این‌که هر کدام در چه بازه زمانی اثر می‌گذارند

۱۰ دقیقه مطالعه ۸ سؤال آزمون همراه با کلید پاسخ

کریپتو · مبتدی · درس ۱۳ از ۱۵

چه چیزی قیمت کریپتو را حرکت می‌دهد

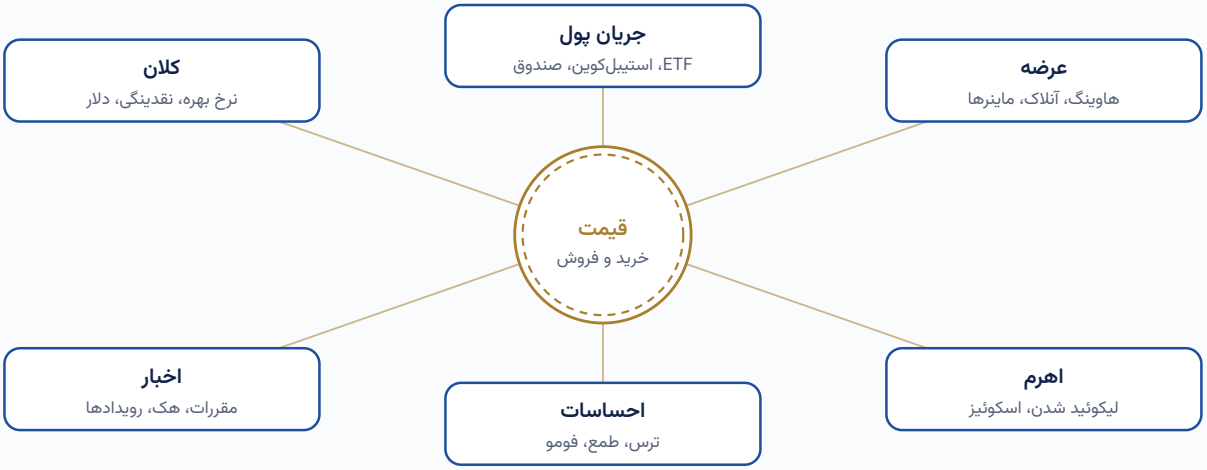
در یک جمله

قیمت کریپتو را خریداران و فروشندگان تعیین می‌کنند، و آن‌چه قیمت را جابه‌جا می‌کند ترکیبی است از نیروهای کند مثل عرضه، پذیرش و نرخ بهره، و نیروهای سریع مثل اهرم، اخبار و هیجان جمعی.

همه چیز از خریداران و فروشندگان شروع می‌شود

هر قیمت کریپتو صرفاً آخرین قیمتی است که یک خریدار و یک فروشنده بر سر آن به توافق رسیده‌اند. وقتی در قیمت فعلی تعداد کسانی که می‌خواهند بخرند بیشتر از کسانی باشد که می‌خواهند بفروشند، خریداران باید قیمت بالاتری پیشنهاد کنند و قیمت بالا می‌رود. وقتی فروشندگان عجله دارند، به قیمت کمتری راضی می‌شوند و قیمت پایین می‌آید.

پس پرسش مفید همیشه این است: **چه چیزی توازن خریداران و فروشندگان را تغییر می‌دهد؟** در کریپتو، پاسخ‌ها در چند گروه جا می‌گیرند. این درس یکی‌یکی آن‌ها را مرور می‌کند. هیچ نیروی واحدی همه حرکت‌ها را توضیح نمی‌دهد، و معمولاً چند نیرو هم‌زمان عمل می‌کنند.

شکل ۱. شش گروه از نیروها توازن میان خریداران و فروشندگان را تغییر می‌دهند. معمولاً چند گروه هم‌زمان عمل می‌کنند.

عرضه: کوین‌های تازه و کوین‌های آزادشده

در سمت عرضه، رویدادهای اصلی را از قبل می‌شناسید:

- **هاوینگ‌ها** هر چهار سال جریان کوین‌های تازه بیت‌کوین را نصف می‌کنند (درس ۲).

- **آنلاک توکن‌ها** کوین‌های قفل‌شده تیم‌ها و سرمایه‌گذاران را در تاریخ‌های مشخص آزاد می‌کنند (درس ۸).
- **ماینرها و اعتبارسنج‌ها** بخشی از پاداش‌هایشان را برای پوشش هزینه‌هایشان می‌فروشند.
- **دارندگان بزرگ** گاهی مقدارهای زیادی را یک‌جا جابه‌جا می‌کنند. دولت‌هایی که کوین‌های توقیف‌شده را می‌فروشند و صرافی‌هایی که به مشتریان قدیمی بازپرداخت می‌کنند، مثل Mt. Gox در ۲۰۲۴، هر دو گاهی به عرضه بازار افزوده‌اند.

رویدادهای عرضه زمانی بیشترین اهمیت را دارند که نسبت به حجم معمول معاملات بزرگ باشند و غیرمنتظره رخ دهند.

تقاضا: پول تازه از کجا می‌آید

در سمت تقاضا، برخی از پربیننده‌ترین جریان‌ها این‌هاست:

- **ETFها:** ETFهای اسپات بیت‌کوین در آمریکا از ژانویه ۲۰۲۴ معامله شدند و راهی آسان برای خرید بیت‌کوین از طریق یک حساب کارگزاری معمولی در اختیار سرمایه‌گذاران سنتی گذاشتند. تا اواسط ۲۰۲۵ خالص ورودی آن‌ها به نزدیک **۵۰ میلیارد دلار** رسیده بود. ورودی و خروجی روزانه ETFها اکنون منتشر و از نزدیک دنبال می‌شود.
- **عرضه استیبل‌کوین:** استیبل‌کوین‌های تازه معمولاً یعنی دلارهای تازه‌ای که آماده خرید وارد کریپتو می‌شوند. کاهش عرضه می‌تواند به معنای خروج پول باشد (درس ۶).
- **شرکت‌ها و صندوق‌ها:** برخی شرکت‌های بورسی بیت‌کوین را در ترازنامه خود نگه می‌دارند و خرید و فروششان می‌تواند بزرگ باشد.
- **کاربران عادی:** کاربران تازه موج‌موج می‌آیند، معمولاً پس از آن‌که قیمت‌ها بالا رفته‌اند و رسانه‌ها توجه نشان داده‌اند.

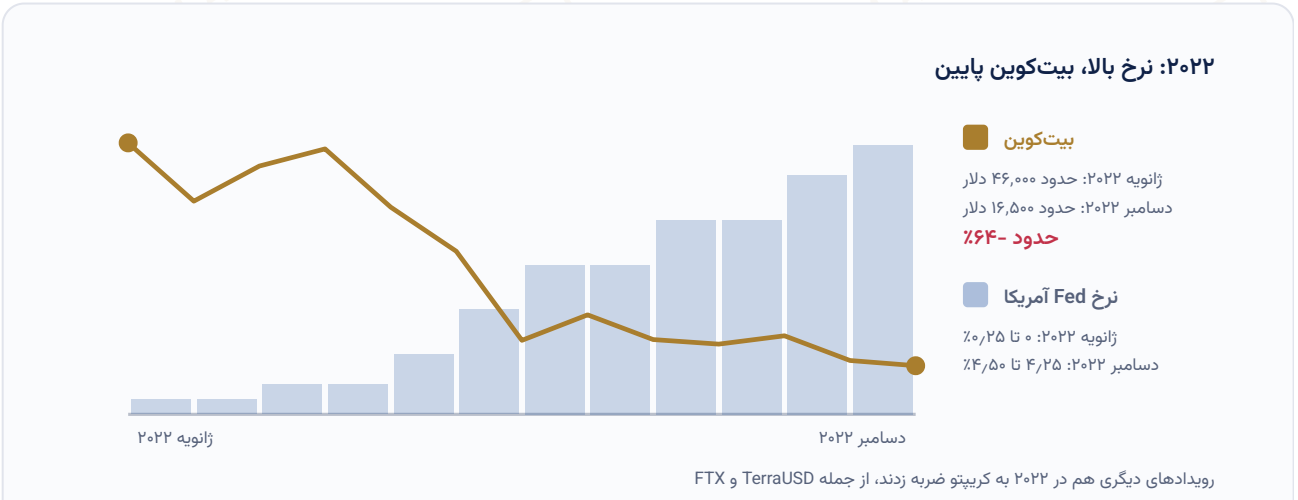
نرخ بهره، نقدینگی و دلار

کریپتو جدا از بقیه بازارها معامله نمی‌شود. همان نیروهای بزرگی که سهام و طلا را حرکت می‌دهند روی آن هم اثر می‌گذارند:

- **نرخ بهره:** وقتی بانک‌های مرکزی مثل فدرال رزرو آمریکا (Fed) نرخ بهره را بالا می‌برند، دارایی‌های امن مثل اوراق قرضه دولتی سود بیشتری می‌دهند، وام گرفتن گران‌تر می‌شود و پول معمولاً از دارایی‌های پرریسک‌تر خارج می‌شود. وقتی نرخ‌ها پایین می‌آیند، اغلب عکس این رخ می‌دهد.
- **نقدینگی:** مقدار کل پول و اعتبار در نظام مالی. نقدینگی بیشتر معمولاً از همه دارایی‌های پرریسک، از جمله کریپتو، پشتیبانی می‌کند.
- **دلار آمریکا:** قیمت کریپتو به دلار است، پس دلار ضعیف‌تر می‌تواند به قیمت‌ها کمک کند و دلار قوی‌تر می‌تواند جلوی آن‌ها را بگیرد.

روشن‌ترین نمونه ۲۰۲۲ است. فدرال رزرو نرخ اصلی خود را از نزدیک صفر به ۴٫۲۵ تا ۴٫۵۰٪ رساند، سریع‌ترین افزایش در چند دهه. در همان سال بیت‌کوین از حدود ۴۶٬۰۰۰ دلار به حدود ۱۶٬۵۰۰ دلار رسید، افتی تقریباً ۶۴ درصدی. در آن سال نیروهای بسیار دیگری هم در کار بودند، از جمله فروپاشی TerraUSD و FTX، اما تغییر نرخ‌ها تقریباً به همه دارایی‌های پرریسک هم‌زمان ضربه زد.

بیت‌کوین در دوره‌های طولانی با سهام فناوری مثل شاخص نزدک هم‌جهت حرکت کرده است، به‌ویژه در موج‌های فروش.

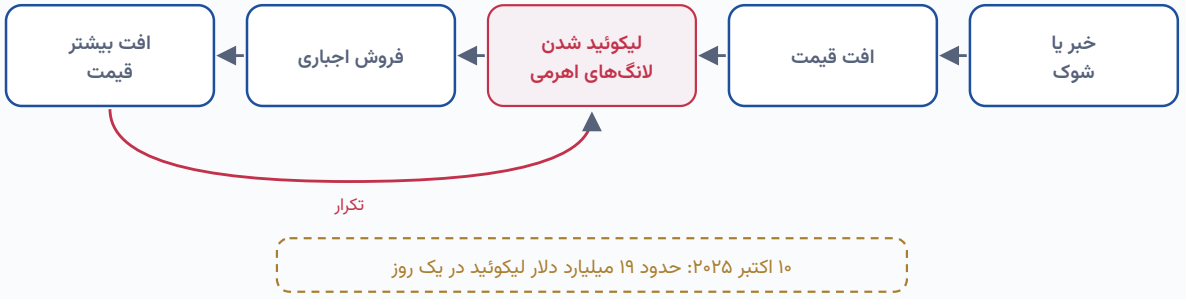
شکل ۲. در طول ۲۰۲۲ فدرال رزرو آمریکا نرخ اصلی خود را از نزدیک صفر به ۴٫۲۵ تا ۴٫۵۰٪ رساند و بیت‌کوین حدود ۶۴٪ افت کرد. قیمت‌ها گرد شده‌اند.

اهرم: تقویت‌کننده

همان‌طور که درس ۱۱ نشان داد، بیشتر معاملات کریپتو در مشتقات انجام می‌شود و بخش بزرگی از آن با اهرم. اهرم جهت بازار را تعیین نمی‌کند، اما حرکت‌ها را بزرگ‌تر و سریع‌تر می‌کند:

- وقتی بسیاری از معامله‌گران با اهرم لانگ‌اند، افتی متوسط می‌تواند لیکوئید شدن‌هایی به راه بیندازد که فروش بیشتری را تحمیل می‌کنند، و همین لیکوئید شدن‌های بیشتری به راه می‌اندازد.
- وقتی بسیاری شورت‌اند، یک افزایش می‌تواند آن‌ها را به بازخرید وادار کند، یعنی **شورت اسکوئیز** (short squeeze)، که قیمت را بیشتر بالا می‌برد.

در ۱۰ اکتبر ۲۰۲۵، خبر تعرفه‌های تازه ۱۰۰ درصدی آمریکا بر کالاهای چینی به بازاری پر از پوزیشن‌های لانگ اهرمی رسید. نتیجه زنجیره‌ای از فروش اجباری و حدود ۱۹ میلیارد دلار لیکوئید شدن در یک روز بود. خبر حرکت را آغاز کرد؛ اهرم آن را به یک آبشار تبدیل کرد.

شکل ۳. آبشار لیکوئید شدن چطور کار می‌کند: هر دور فروش اجباری قیمت را به گروه بعدی لیکوئید شدن‌ها می‌برد.

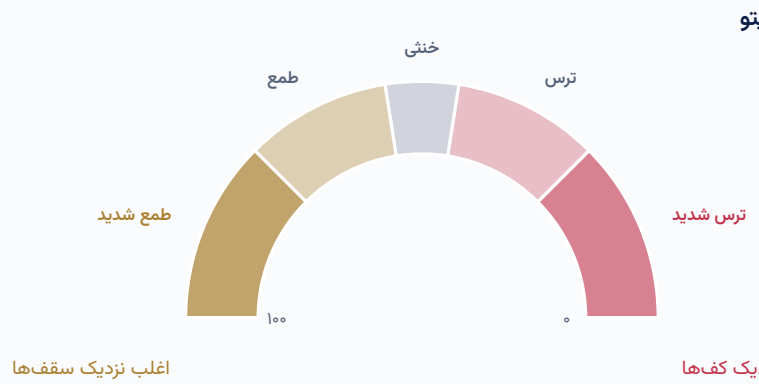
احساسات بازار: ترس و طمع

بازارهای کریپتو را آدم‌ها می‌چرخانند، و آدم‌ها میان ترس و هیجان در نوسان‌اند. چند ابزار تلاش می‌کنند این حال‌وهوا را بسنجند. شناخته‌شده‌ترین آن‌ها **شاخص ترس و طمع کریپتو** (Crypto Fear & Greed Index) است که نوسان قیمت، مومنتوم، فعالیت شبکه‌های اجتماعی و داده‌های دیگر را در یک عدد از ۰، ترس شدید، تا ۱۰۰، طمع شدید، ترکیب می‌کند.

بسیاری از معامله‌گران مقادیر حدی را هشدار می‌دانند، نه راهنمایی برای پیروی. طمع شدید اغلب نزدیک سقف‌های محلی دیده می‌شود، وقتی تقریباً هر کسی که می‌خواست بخرد خریده است. ترس شدید اغلب نزدیک کف‌ها دیده می‌شود، وقتی بیشتر کسانی که می‌خواستند بفروشند فروخته‌اند. این ابزاری برای درک شرایط است، نه به‌تنهایی ابزاری برای زمان‌بندی.

دو الگوی رایج از احساسات بازار می‌آیند:

- **«با شایعه بخر، با خبر بفروش»:** قیمت‌ها اغلب پیش از یک رویداد مثبت مورد انتظار بالا می‌روند و پس از وقوع آن پایین می‌آیند، چون خبر خوب از قبل در قیمت لحاظ شده است.
- **فومو (FOMO):** ترس از جا ماندن، خریداران دیرهنگام را پس از افزایش‌های بزرگ، اغلب نزدیک سقف، به بازار می‌کشاند.

شکل ۴. شاخص ترس و طمع از ۰ تا ۱۰۰ است. مقادیر حدی حال‌وهوای جمعیت را توصیف می‌کنند و اغلب نزدیک نقاط برگشت دیده شده‌اند.

اخبار، مقررات و شوک‌ها

برخی از بزرگ‌ترین حرکت‌های یک‌روزه از اخبار می‌آیند:

- **مقررات:** تأییدهایی مثل ETFهای اسپات آمریکا تقاضای تازه آورده‌اند؛ ممنوعیت‌هایی مثل اعلام چین در سپتامبر ۲۰۲۱ که همه تراکنش‌های کریپتو غیرقانونی‌اند، افت‌های تندی به همراه داشته‌اند.
- **ورشکستگی‌ها و هک‌ها:** فروپاشی صرافی‌ها و سرقت‌های بزرگ، مثل FTX در ۲۰۲۲ و Bybit در ۲۰۲۵، اعتماد را در کل بازار متزلزل می‌کنند (درس ۹).
- **تصمیم‌های نام‌های بزرگ:** شرکت‌ها یا دولت‌هایی که اعلام می‌کنند یک کوین را می‌خرند، می‌فروشند یا می‌پذیرند.
- **رویدادهای جهانی:** جنگ‌ها، تنش‌های تجاری و بحران‌های بانکی کریپتو را همراه با بازارهای دیگر حرکت می‌دهند.

نیروهای متفاوت، بازه‌های زمانی متفاوت

یک راه مفید برای مرتب کردن همه این‌ها، دسته‌بندی بر اساس زمان است. نیروهای کند جهت بلندمدت را تعیین می‌کنند؛ نیروهای سریع نوسان روزانه و جهش‌های ناگهانی را می‌سازند.

- **سال‌ها:** پذیرش، مقررات، برنامه‌های عرضه مثل هاوینگ‌ها، و چرخه‌های بلند نرخ بهره.
- **هفته‌ها و ماه‌ها:** جریان‌های ETF و استیبل‌کوین، نقدینگی، روایت‌ها و آنلاک توکن‌ها.
- **ساعت‌ها و روزها:** اهرم و لیکوئید شدن‌ها، فاندینگ، تیتر اخبار و هیجان جمعی.

بخش زیادی از سردرگمی از قاطی کردن این‌ها می‌آید، مثلاً توضیح یک ریزش یک‌روزه با یک داستان بلندمدت، یا انتظار این‌که یک داستان بلندمدت در قیمت فردا دیده شود.

شکل ۵. نیروهای کند جهت بلندمدت را شکل می‌دهند؛ نیروهای سریع نوسان‌های روزانه را می‌سازند.

چرا این برای معامله‌گران مهم است

- **بدانید کدام نیرو غالب است.** در برخی دوره‌ها اخبار کلان هر حرکتی را هدایت می‌کند؛ در دوره‌های دیگر اهرم یا یک روایت. این پرسش که اکنون کدام نیرو غالب است، به توضیح حرکت‌هایی کمک می‌کند که تصادفی به نظر می‌رسند.
- **تقویم اقتصادی را زیر نظر داشته باشید.** تصمیم‌های نرخ بهره آمریکا، گزارش‌های تورم و داده‌های اشتغال مرتباً کریپتو را همراه با سهام و طلا حرکت می‌دهند. بسیاری از معامله‌گران حوالی انتشار این داده‌ها با اهرم محتاط‌اند.
- **فاندینگ، اوپن اینترست و لیکوئید شدن‌ها نشان می‌دهند یک حرکت چقدر شکننده است.** افزایشی که بیشتر بر اهرم بنا شده، می‌تواند خیلی سریع‌تر از افزایشی که بر خرید اسپات بنا شده برگردد.
- **مقادیر حدی احساسات بازار زمینه‌اند، نه دستورالعمل.** اعداد ترس و طمع حال‌وهوای جمعیت را توصیف می‌کنند. بسیاری از معامله‌گران باتجربه مقادیر حدی را دلیلی برای احتیاط بیشتر می‌دانند، نه دلیلی برای اقدام.

اصطلاحات کلیدی

نقدینگی (کلان)	مقدار کل پول و اعتباری که در نظام مالی در دسترس است.
نرخ بهره	هزینه قرض گرفتن پول، که سطح پایه آن را بانک‌های مرکزی مثل فدرال رزرو آمریکا تعیین می‌کنند.
ETF	صندوق قابل معامله در بورس: صندوقی که مثل سهام در بورس معامله می‌شود. ETFهای اسپات بیت‌کوین بیت‌کوین واقعی نگه می‌دارند.

شورت اسکوئیز	افزایش سریع قیمت که از وادار شدن فروشندگان شورت به بازخرید پوزیشن‌هایشان ناشی می‌شود.
شاخص ترس و طمع	عددی از ۰ تا ۱۰۰ که چند معیار از حال‌وهوای بازار کریپتو را ترکیب می‌کند.
فومو (FOMO)	ترس از جا ماندن: میل به خرید پس از افزایش‌های بزرگ قیمت.
با شایعه بخر، با خبر بفروش	الگویی که در آن قیمت‌ها پیش از یک رویداد مورد انتظار بالا می‌روند و پس از وقوع آن پایین می‌آیند.

نکات کلیدی

1. قیمت‌ها وقتی حرکت می‌کنند که توازن میان خریداران و فروشندگان تغییر کند. معمولاً چند نیرو هم‌زمان عمل می‌کنند.
2. رویدادهای عرضه شامل هاوینگ‌ها، آنلاک توکن‌ها، فروش ماینرها و جابه‌جایی کوین از سوی دارندگان بزرگ است.
3. تقاضا از ETFها، ورود استیبل‌کوین، شرکت‌ها، صندوق‌ها و کاربران تازه می‌آید. ETFهای اسپات بیت‌کوین آمریکا تا اواسط ۲۰۲۵ نزدیک به ۵۰ میلیارد دلار جذب کردند.
4. نرخ بهره، نقدینگی و دلار اهمیت دارند. در ۲۰۲۲ فدرال رزرو نرخ را به ۴٫۲۵ تا ۴٫۵۰٪ رساند و بیت‌کوین حدود ۶۴٪ افت کرد.
5. اهرم حرکت‌ها را به آبشار تبدیل می‌کند، مثل ۱۰ اکتبر ۲۰۲۵. احساسات بازار میان ترس و طمع در نوسان است.
6. نیروهای کند جهت بلندمدت را تعیین می‌کنند؛ نیروهای سریع نوسان‌های روزانه را می‌سازند. قاطی کردن این دو باعث سردرگمی می‌شود.

خودتان را محک بزنید

برای هر سؤال دور یک گزینه را خط بکشید. کلید پاسخ‌ها همراه با توضیح در صفحه بعد آمده است. این آزمون را می‌توانید به‌صورت آنلاین هم در markettalks.info انجام دهید و نتیجه را فوراً ببینید.

۱. در نهایت چه چیزی باعث افزایش قیمت یک کریپتو می‌شود؟

A صرافی تصمیم می‌گیرد
B فشار خرید بیشتر از فشار فروش در قیمت فعلی
C فقط تعداد کوین‌های در گردش
D فقط پست‌های مثبت در شبکه‌های اجتماعی

۲. کدام‌یک از این‌ها رویدادی در سمت عرضه است؟

A ورودی ETFها
B آنلاک توکن برای تیم و سرمایه‌گذاران
C کاهش نرخ بهره
D افزایش عرضه استیبل‌کوین

۳. ETFهای اسپات بیت‌کوین آمریکا از چه زمانی معامله شدند؟

A ۲۰۱۷
B ۲۰۲۱
C ژانویه ۲۰۲۴
D اکتبر ۲۰۲۵

۴. چرا افزایش نرخ بهره اغلب به قیمت کریپتو آسیب می‌زند؟

A استخراج را غیرقانونی می‌کند
B دارایی‌های امن سود بیشتری می‌دهند و وام گرفتن گران‌تر می‌شود، پس پول معمولاً از دارایی‌های پرریسک‌تر خارج می‌شود
C عرضه بیت‌کوین را افزایش می‌دهد
D جلوی معاملات صرافی‌ها را می‌گیرد

۵. اهرم در ۱۰ اکتبر ۲۰۲۵ چه نقشی داشت؟

A هیچ، قیمت‌ها ثابت بودند
B خبر تعرفه‌ها افت را آغاز کرد و لیکوئید شدن لانگ‌های اهرمی آن را به آبشار تبدیل کرد
C قیمت‌ها را به رکورد تازه رساند
D معامله را غیرممکن کرد

۶. عدد ۹۲ در شاخص ترس و طمع چه چیزی را نشان می‌دهد؟

A ترس شدید

B طمع شدید، حال‌وهوایی که اغلب نزدیک سقف‌های محلی دیده شده است

C این‌که قیمت‌ها حتماً فردا افت می‌کنند

D این‌که بازار تعطیل است

۷. «با شایعه بخر، با خبر بفروش» چه چیزی را توصیف می‌کند؟

A خرید فقط پس از اعلام رسمی

B افزایش قیمت پیش از یک رویداد مورد انتظار و افت آن پس از وقوع

C نوعی کلاهبرداری

D یک قانون دولتی درباره اخبار

۸. کدام نیرو معمولاً در طول سال‌ها اثر می‌گذارد، نه چند روز؟

A آبشار لیکوئید شدن

B یک تیتر خبری

C پذیرش و چرخه‌های بلند نرخ بهره

D تغییرات نرخ فاندینگ

کلید پاسخ‌ها

۱ **B**

فشار خرید بیشتر از فشار فروش در قیمت فعلی

قیمت جایی است که خریداران و فروشندگان توافق می‌کنند. وقتی خریداران مشتاق‌تر از فروشندگان باشند، بیشتر می‌پردازند و قیمت بالا می‌رود.

۲ **B**

آنلاک توکن برای تیم و سرمایه‌گذاران

آنلاک‌ها کوین‌هایی اضافه می‌کنند که می‌توانند فروخته شوند. ورودی ETFها، نرخ پایین‌تر و استیبل‌کوین‌های تازه نیروهای سمت تقاضا هستند.

۳ **C**

ژانویه ۲۰۲۴

آن‌ها در ژانویه ۲۰۲۴ راه‌اندازی شدند و تا اواسط ۲۰۲۵ نزدیک به ۵۰ میلیارد دلار خالص پول تازه جذب کردند.

۴ **B**

دارایی‌های امن سود بیشتری می‌دهند و وام گرفتن گران‌تر می‌شود، پس پول معمولاً از دارایی‌های پرریسک‌تر خارج می‌شود

نرخ بالاتر اوراق قرضه را جذاب‌تر می‌کند و نقدینگی را کاهش می‌دهد. در ۲۰۲۲، با افزایش تند نرخ‌ها، بیت‌کوین حدود ۶۴٪ افت کرد.

۵ **B**

خبر تعرفه‌ها افت را آغاز کرد و لیکوئید شدن لانگ‌های اهرمی آن را به آبشار تبدیل کرد

حدود ۱۹ میلیارد دلار در یک روز لیکوئید شد. خبر حرکت را آغاز کرد؛ فروش اجباری آن را تشدید کرد.

۶ **B**

طمع شدید، حال‌وهوایی که اغلب نزدیک سقف‌های محلی دیده شده است

این شاخص از ۰، ترس شدید، تا ۱۰۰، طمع شدید، است. مقادیر حدی حال‌وهوای جمعیت را توصیف می‌کنند و برای درک شرایط به کار می‌روند، نه زمان‌بندی دقیق.

۷ **B**

افزایش قیمت پیش از یک رویداد مورد انتظار و افت آن پس از وقوع

وقتی خبر خوبی انتظار می‌رود، خریداران زودتر اقدام می‌کنند. تا وقتی خبر برسد، از قبل در قیمت لحاظ شده و برخی سود خود را برمی‌دارند.

۸ **C**

پذیرش و چرخه‌های بلند نرخ بهره

پذیرش، مقررات، برنامه‌های عرضه و چرخه‌های نرخ بهره جهت بلندمدت را شکل می‌دهند. اهرم و تیترها نوسان‌های کوتاه‌مدت را می‌سازند.

منابع

- The Block، خالص ورودی ETFهای اسپات بیت‌کوین آمریکا به نزدیک ۵۰ میلیارد دلار رسید: https://www.theblock.co/amp/post/361081/us-spot-bitcoin-etfs-approach-50b-in-total-net-inflows-after-1b-rebound-over-two-days

- The Block، سقوط ارزش کل بازار کریپتو پس از تعرفه‌های تازه بر چین: https://www.theblock.co/post/374261/total-crypto-market-cap-tanks-over-9-following-trumps-latest-round-of-retaliatory-tariffs-on-china
- KuCoin News، رویداد لیکوئید شدن ۱۹/۱۵ میلیارد دلاری در ۱۰ اکتبر ۲۰۲۵: https://www.kucoin.com/news/flash/crypto-market-sees-19-15b-liquidation-event-on-october-10-2025
- The Block، همبستگی کریپتو و سهام پس از کاهش نرخ بهره Fed: https://www.theblock.co/post/317662/crypto-stocks-correlation-fed-rate-cut
- Decrypt، همبستگی بیت‌کوین با سهام فناوری: https://decrypt.co/338795/bitcoins-tech-stock-correlation-risks-deeper-drawdowns

Market Talks

ادامه یادگیری

درس بعدی: درس ۱۴
کلاهبرداری، راگ‌پول و نشانه‌های هشدار

این درس بخشی از دوره کریپتو در مرکز آموزش MARKET TALKS است. درس‌های سطح مبتدی رایگان‌اند و هر کدام یک آزمون و یک فایل PDF قابل دانلود دارند. درس‌های سطح متوسط و پیشرفته ویژه اعضا هستند.

مرکز آموزش
درس‌هایی از اصول پایه تا موضوعات پیشرفته

تحلیل بازارها
تحلیل تکنیکال و بنیادی بازارهای اصلی

گزارش‌ها
بیت‌کوین، طلا، نقره، SPX و بیشتر

markettalks.info

تلگرام @MARKET_TALKS

فقط برای آموزش. هیچ‌یک از مطالب این سند توصیه مالی نیست. © ۲۰۲۶ MARKET TALKS. می‌توانید این PDF را بدون تغییر به اشتراک بگذارید.